

Valtiovarainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jäteverolain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jäteverolain muuttamisesta (HE 185/2022 vp): Asia on saapunut valtiovarainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaosto on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Krista Sinisalo, valtiovarainministeriö
- neuvotteleva virkamies Titta Berlin, maa- ja metsätalousministeriö
- johtava asiantuntija Anne Kaleva, Verohallinto
- ryhmäpäällikkö Tuuli Myllymaa, Suomen ympäristökeskus
- ympäristöasiantuntija Aaron Vuola, Metsäteollisuus ry
- johtava asiantuntija Katja Moliis, Ympäristöteollisuus ja -palvelut YTP ry
- Manager Anne Kulmala, Fortum Waste Solutions Oy

Verojaosto on saanut kirjallisen lausunnon:

- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Suomen Kuntaliitto
- Keskuskauppakamari
- Suomen Kiertovoima ry - KIVO
- Suomen Yrittäjät ry
- Metsä Group
- UPM-Kymmene Oyj

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi jäteverolakia.

Valiokunnan mietintö VaVM 25/2022 vp

Esityksessä ehdotetaan, että jäteveroa korotettaisiin 70 eurosta 80 euroon tonnilta jätettä, joka toimitetaan kaatopaikalle.

Lisäksi jäteveron veropohjaa laajennettaisiin. Veron piiriin siirrettäisiin viherlipesakka sekä rakentamisessa ja purkamisessa syntyvä kipsijäte, jotka ovat nykyisin jäteveron ulkopuolella, mutta joiden osalta on todettua hyötykäyttöä. Veropohjan laajennuksen arvioidaan lisäävän verollisen jätteen määrää noin 85 000 tonnilla vuodessa.

Ehdotetut veronmuutokset kasvattaisivat jäteveron tuottoa yhteensä vuositasolla noin 8 miljoonaa euroa.

Ehdotuksista toteutettaisiin vuonna 2023 veronkorotus sekä kipsijätteen sisällyttäminen veropohjaan, jolloin verotulojen arvioidaan kasvavan vuositasolla noin 1,5 miljoonalla eurolla. Siirtymäajan jälkeen vuonna 2027 voimaan tulevaksi ehdotettu viherlipesakan sisällyttäminen jäteveropohjaan lisäisi jäteveron tuottoa vuositasolla arviolta noin 6,5 miljoonalla eurolla.

Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä selventäviä muutoksia.

Esitys liittyy valtion vuoden 2023 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023. Veropohjan laajentaminen toteutettaisiin kahdessa vaiheessa vuosina 2023 ja 2027.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Esityksessä ehdotetaan laajennettavaksi jäteveron veropohjaa eräisiin jätejakeisiin, joilla on todettu hyötykäyttöä. Veropohjaan siirrettäisiin viherlipesakka eli soodasakka, joka on spesifinen metsäteollisuuden prosessijäte, jonka muodostuminen on sidoksissa sitä tuottaviin laitoksiin, sekä rakentamisessa ja purkamisessa syntyvä kipsijäte. Veropohjan laajeneminen toteutettaisiin kahdessa vaiheessa. Kipsijäte tulisi veron piiriin jo vuoden 2023 alusta ja viherlipesakka vuoden 2027 alusta. Lisäksi ehdotetaan korotettavaksi jäteveron määrää.

Asiantuntijakuulemisissa jäteveropohjan laajentamista on yleensä ottaen kannatettu, mutta viherlipesakan osalta on kuitenkin tuotu esille, että sen hyötykäyttö ei ole täysimääräistä nykyisin eikä se ole vielä jäteverokelpoinen jätejake. Tältä osin on viitattu myös viherlipesakan hankalaan käsiteltävyyteen ja hyödynnettävyyteen. Viherlipesakalle on kehitetty viime vuosina korkeamman jalostusarvon hyötykäyttöä. Uusien hyötykäyttömahdollisuuksien kehitys on kuitenkin vielä kesken. Esityksessä tämä on huomioitu ehdottamalla viherlipesakalle siirtymäaikaa.

Kuulemisissa on kritisoitu myös sitä, että nyt esitetyt muutokset jäteverolakiin eivät riittävällä tavalla laajenna jäteveropohjaa, ja viitattu tehtyihin selvityksiin, joiden mukaan veropohjaa voisi laajentaa enemmänkin. Jatkotarkastelua on pidetty tärkeänä erityisesti vaarallisten jätteiden ja ai-

Valiokunnan mietintö VaVM 25/2022 vp

nesten osalta. Lisäksi on viitattu jäteveron ohjausvaikutukseen jäteveron kannustaessa jätteen hyödyntämistä koskeviin investointeihin ja toimintatapoihin.

Kuulemisissa on pidetty perusteltuna ehdotettua verovelvollisen määritelmän muutosta, jonka mukaan verovelvolliseksi säädettäisiin myös se, joka pitää yllä jätteiden väliaikaiseen varastointiin tarkoitettua aluetta, kun kolmen vuoden määräaika ylittyy. Muutoksella varmistetaan välivarastoalueiden yhdenmukainen verokohtelu, sijaitsevat nämä alueet sitten kaatopaikan yhteydessä tai muualla. Muualla kuin kaatopaikan yhteydessä sijaitsevien välivarastoalueiden osalta kuulemisissa on pidetty tärkeänä myös ympäristöhallinnon roolia.

Saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää perusteltuna jäteveropohjan laajentamista viherlilpeäksäkaan sekä rakentamisessa ja purkamisessa syntyvään kipsijätteeseeen sekä muita ehdotettuja muutoksia. Viherlilpeäksäkan hyötykäyttö ei kuitenkaan ole vielä täysimääräistä, minkä vuoksi valiokunta pitää tämän osalta esitettyä siirtymäaikaä perusteltuna. Jätevero tuo mukanaan kannusteen ohjata jätettä enemmän hyötykäyttöön, ja se edistää siten osaltaan kiertotaloutta. Valiokunta pitäääkin tärkeänä jäteveropohjan laajentamisen jatkotarkastelua asiantuntijakuulemisissa esille nostettujen vaarallisten jätteiden ja ainesten osalta.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 185/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 21.10.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Johannes Koskinen sd
varapuheenjohtaja Arto Pirttilahti kesk
jäsen Anders Adlercreutz r
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Katja Hänninen vas
jäsen Esko Kiviranta kesk
jäsen Jari Koskela ps
jäsen Pia Lohikoski vas
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Sari Sarkomaa kok
jäsen Sami Savio ps
jäsen Iris Suomela vihr
jäsen Pia Viitanen sd
jäsen Ville Vähämäki ps
varajäsen Anne Kalmari kesk

Valiokunnan mietintö VaVM 25/2022 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tarja Järvinen